

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

Stanisław Michał Lesień (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa P. S.A. w W.

przeciwko M. P. i M. P.1.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 21 września 2023 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego w Krakowie z 3 stycznia 2020 r., sygn. I Nc 891/19:

- 1. oddala skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie koszty postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie nakazem zapłaty z 3 stycznia 2020 r., sygn. I Nc 891/19, wydany w postępowaniu upominawczym, nakazał M. P. i M. P.1. zapłacić solidarnie P. S.A. w W. kwotę 128 378,16 CHF z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy procentowej kredytu lombardowego NBP,

ale nie przekraczającymi odsetek maksymalnych liczonymi od kwoty 124 842,18 CHF od dnia 10 października 2019 r. do dnia zapłaty wraz z kwotą 24 746 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty albo w tym terminie wnieść sprzeciw.

Pismem z 10 marca 2022 r. Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżył skargą nadzwyczajną nakaz zapłaty z 3 stycznia 2020 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie I Nc 891/19 w całości, zarzucając mu:

1) naruszenie przepisu prawa materialnego art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385¹ § 3 k.c., poprzez jego niezastosowanie w sprawie w wyniku zaniechania zbadania istoty sprawy (treści umowy między przedsiębiorcą i konsumentami), a w konsekwencji niezbadanie z urzędu abuzywności klauzul zawartych w umowie kredytu, prowadzącego ostatecznie do odmowy przyznania ochrony uprawnionym konsumentom;

2) naruszenie przepisu prawa materialnego art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, wyrażające się w nieprzeprowadzeniu badania, czy umowa kredytu jest ważna, jeżeli dokona się z niej eliminacji klauzul niedozwolonych zgodnie z treścią 385¹ §1 k.c.;

3) naruszenie art. 2, art. 45 ust. 1, art. 76 Konstytucji RP, poprzez niezapewnienie właściwej ochrony pozwanym, bez uwzględnienia konsumenckiej natury podstawowego stosunku prawnego.

Powołując się na powyższe zarzuty, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania.

W piśmie nazwanym „uzupełnienie skargi nadzwyczajnej” Rzecznik Praw Obywatelskich doprecyzował postawione zarzuty, a nadto zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 499 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 480¹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 201 § 1 k.p.c., stwierdzając, że Sąd winien z urzędu powziąć wątpliwości co do abuzywności klauzul zawartych w umowie kredytu i skierować sprawę do trybu zwykłego, czego zaniechał.

W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną powód wniósł o jej oddalenie w całości oraz o odrzucenie pisma nazwanego „uzupełnienie skargi nadzwyczajnej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie ma uzasadnionych podstaw.

Zarzuty naruszenia art. 2, art. 45 ust. 1, art. 76 Konstytucji RP nie mogą odnieść skutku ze względu na ich konstrukcyjną wadliwość. Jest oczywiste, że skarżący nie wskazał ani w jaki sposób przepisy te miałyby zostać naruszone, ani na czym konkretnie ich naruszenie ma polegać. W utrwalonym orzecznictwie Sąd Najwyższy przyjmuje, że tak skonstruowane zarzuty nie mogą odnieść skutku (postanowienia Sądu Najwyższego z: 22 czerwca 2022 r., I NSNc 309/21; 6 kwietnia 2022 r., I NSNc 63/22; 28 września 2020 r., I NSNc 51/19; 30 czerwca 2020 r., I NSNp 3/19; uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z: 3 czerwca 2019 r., I NSNc 7/19; z 12 października 2022 r., I NSNc 734/21). Samo przytoczenie przepisów prawa, które rzekomo zaskarżone orzeczenie narusza, nie czyni zadość obowiązкови przytoczenia i uzasadnienia podstaw skargi.

Zarzut naruszenia przepisu prawa materialnego art. 58 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, wyrażające się w nieprzeprowadzeniu badania, czy umowa kredytu jest ważna, jeżeli dokona się z niej eliminacji klauzul niedozwolonych zgodnie z treścią art. 385¹ §1 k.c., trzeba uznać za bezzasadny. Po pierwsze, zarzut ten jest wadliwie sformułowany, ponieważ skarżący nie bierze pod uwagę, że art. 89 § 1 pkt 2 u.SN wyraźnie wymaga sformułowania i uzasadnienia zarzutu rażącego naruszenia prawa. Po drugie, skarżący wychodzi niejako z założenia, że o (rażącym) naruszeniu art. 58 §1 k.c. może świadczyć brak eliminacji przez sąd z urzędu klauzul niedozwolonych zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. Skarżący zupełnie przy tym nie dostrzega, że skutkiem zastosowania art. 385¹ § 1 k.c. nie jest, a na pewno nie musi być w każdym przypadku zastosowanie art. 58 § 1 k.c. (por. choćby uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 – zasada prawna; uchwała Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22). Nie ulega wątpliwości, że gdyby ustawodawca zamierzał przesądzić o nieważności postanowień umownych, których abuzywność została stwierdzona, nie ustanawiałby w przepisie art. 385¹ §1 k.c. specyficznej sankcji prawa UE – braku związania umową, identyfikowaną najczęściej z bezskutecznością. Wnioski skarżącego w tym zakresie nie są jasne i nie przekonują Sądu Najwyższego. O rażącym naruszeniu prawa

można wszak mówić wyjątkowo, gdy naruszenie prawa jest oczywiste dla każdego prawnika, widoczne bez pogłębionej analizy.

Oceny tej nie zmienia również sformułowanie, *nota bene* spóźnione, zarzutu rażącego naruszenia prawa procesowego, jakoby Sąd winien z urzędu powziąć wątpliwości co do abuzywności klauzul w niej zawartych i skierować postępowanie do trybu zwykłego. Z zasady twierdzenia co do faktów są ocenne, dlatego i skierowanie sprawy do rozpoznania w trybie zwykłym mieści w granicach sędziowskiego uznania.

Bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. Także ten zarzut nie został poprawnie skonstruowany. Nawet jeśli z uzasadnienia skargi można wywnioskować, że powodem jej wniesienia jest niezapewnienie przez sąd konsumentom wymaganej ochrony prawnej i związanie ich postanowieniami umowy, to sama ta okoliczność nie wystarcza do uwzględnienia skargi. Artykuł 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich wymaga oczywiście, aby przepisy prawa krajowego, na podstawie których toczy się postępowanie pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, nie zawierały rozwiązań prowadzących do osłabienia ochrony prawnej konsumenta przewidzianej przez przepisy tej dyrektywy (zob. wyroki TSUE z: 14 czerwca 2012 r., C-618/10, *Banco Español de Crédito SA*, pkt 55-57; 14 marca 2013 r., C-415/11, *Aziz*, pkt 62). Sąd Najwyższy ma przy tym świadomość i podkreśla, że obowiązki te spoczywają także na sądach, które w sprawach z udziałem konsumentów zobowiązane są do badania z urzędu postanowień umownych pod kątem ich abuzywności. Nie ulega też wątpliwości, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem wykładnię prawa UE ustaloną w orzeczeniu prejudycjalnym Trybunału Sprawiedliwości stosuje się z mocą wsteczną (tak np. wyrok TSUE z 10 lipca 2019 r., C 210/18, *WESTbahn Management*, pkt 44). Co więcej, w postępowaniu upominawczym sąd miał możliwość odmowy wydania nakazu zapłaty, z przyczyn określonych w art. 499 § 1 k.p.c. Skarżący dopiero uzupełniając skargę zarzucił naruszenia przepisów postępowania, ale nie wykazał, że art. 385¹ § 1 k.c. kształtuje reguły postępowania i został w tym zakresie rażąco naruszony. Sam fakt prowadzenia licznych postępowań przez sądami polskim

i trybunałami międzynarodowymi w sprawach, w których wydano nakazy zapłaty przekonuje, że materia jest złożona i daleka od oczywistości.

Nie można też zapominać, że podstawą skargi nadzwyczajnej, która wymaga odrębnego wykazania, jest konieczność wniesienia skargi nadzwyczajnej dla urzeczywistnienia zasady państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Z art. 89 § 1 *in principio* u.SN wynika, że ta podstawa w sposób oczywisty nawiązuje do wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Artykuł 89 § 1 *in principio* u.SN powinien być także z tego powodu interpretowany w zgodzie z Konstytucją RP, z uwzględnieniem bogatego dorobku orzecznictwa i nauki prawa (por. B. Banaszak, *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2017, s. 181-193; W. Sokolewicz, M. Zubik, uwagi nr 30-38 do art. 2, w: L. Garlicki, M. Zubik (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. I, Warszawa 2016, s. 127-140 wraz z cytowanym tam orzecznictwem). W uzasadnieniu tej podstawy ogólnej skargi nadzwyczajnej należy konkretnie wykazać, na czym polega niezgodność zaskarżonego orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, w szczególności przez: 1) wskazanie naruszonej zasady pochodnej wywiedzionej z art. 2 Konstytucji oraz 2) sposobu jej naruszenia. Przy konstruowaniu podstawy ogólnej skargi skarżący nie jest ograniczony katalogiem zasad pochodnych sformułowanych w orzecznictwie i doktrynie, może on więc powołać się także na inną zasadę pochodną, pod warunkiem jednak, że szczegółowo przedstawi tok rozumowania, w drodze którego wywiódł taką zasadę z art. 2 Konstytucji RP. Skarżący temu obowiązkowi nie sprostął.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy, na mocy art. 91 § 1 u.SN, orzekł jak w pkt. 1 postanowienia, zaś o kosztach postępowania na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN.

[PB]

[ms]

